

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

หมู่บ้านหุ้งโจ้ เป็นหมู่บ้านชนบทเล็กๆ และมีฐานะยากจนแห่งหนึ่งในจำนวนหลายหมู่บ้าน ตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบเชิงเขา ห่างจากตัวเมืองลำปางไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ ๔๐ กม. หมู่บ้านหุ้งโจ้เป็นหมู่บ้านที่กำลังได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลและภาคเอกชนอยู่ขณะนี้ โดยได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาชนบทของรัฐบาลชุดปัจจุบัน เช่น การศึกษา สาธารณสุข อาชีพ สาธารณูปโภค การคมนาคมขนส่ง ความเจริญจากภายนอกเริ่มเข้าสู่หมู่บ้าน ขณะนี้กำลังมีการก่อสร้างถนนเข้าถึงอยู่

ชาวบ้านหุ้งโจ้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร หาเลี้ยงชีพด้วยความขยันขันแข็ง มีความสามัคคีในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นส่วนรวมดี แต่มีสภาพความเป็นอยู่ที่ยากจน มีที่พักอาศัยเป็นเรือนไม้เล็ก ๆ สร้างขึ้นอย่างง่าย ๆ ไม่คงทนถาวร ขาดการพัฒนาเสียเป็นส่วนใหญ่ เรือนพักอาศัยอีกประเภทหนึ่งเกิดจากการใช้ไม้สัก การบุกรุกทำลายป่าซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าของประเทศ ทั้งมีทรัพยากรอื่น ๆ แต่ยังไม่นำมาพัฒนาใช้อย่างจริงจัง

ในฐานะของผู้มีบทบาทและความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านที่อยู่อาศัยของเพื่อนมนุษย์ จึงควรที่จะหันมาให้ความสนใจต่อชาวชนบทยากจนเหล่านี้ และนับว่าเป็นโอกาสอันดีที่จะได้ศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาที่พักอาศัยพร้อมไปกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ที่กำลังดำเนินการอยู่ขณะนี้ ที่สำคัญได้แก่วัสดุก่อสร้างและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น อีกประการหนึ่ง เนื่องจากชีวิตประจำวันของชาวบ้านซึ่งจะต้องเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งจะมีผลกระทบต่อรูปแบบของเรือนพักอาศัยของพวกเขาอย่างแน่นอน เป็นสาเหตุสำคัญที่จะต้องศึกษา

ความมุ่งหมายในการศึกษา

ศึกษาหารูปแบบเรือนพักอาศัย ราคาถูกสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาที่อยู่อาศัยของชาวชนบทยากจนโดยคำนึงการใช้วัสดุและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อทดแทนการสลักอบตัดไม้ทำลายป่าอันเป็นทรัพยากรที่มีค่าของชาติและต้นน้ำลำธาร

วัตถุประสงค์

- สำรวจ เบื้องต้นและ เลือกหมู่บ้านชนบทยากจน เป็นกรณีศึกษา
- ศึกษาสภาพแวดล้อมกายภาพและสังคมของท้องถิ่น
- ศึกษาต้นคว้าวัสตุและเทคโนโลยีการก่อสร้างทั้งในท้องถิ่นและที่คัดค้นขึ้น ทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบัน
- ออกแบบ เสนอรูปแบบกายภาพของ เรือนราคาถูกสำหรับชาวชนบทยากจนแบบต่าง ๆ
- ทดสอบและประเมินผล เปรียบเทียบกับ เรือนพักอาศัยแบบเดิม หรือโครงการอื่น ๆ
- การทดลอง

คำสำคัญสำหรับการศึกษา

๑. วัสดุและเทคโนโลยีที่เหมาะสม
๒. เรือนชนบทยากจน

แนวเหตุผลในการศึกษา

แนวทางหนึ่งที่จะพัฒนา เรือนพักอาศัยสำหรับชาวชนบทยากจน โดยหลีกเลี่ยงการตัดไม้ทำลายป่าและต้นน้ำลำธารอย่างที่กำลังเป็นอยู่ปัจจุบัน ได้แก่ การเลือกใช้วัสดุ และ เทคโนโลยีที่เหมาะสม

โครงการ งานวิจัยและหน่วยงานที่สอดคล้องกับโครงการ

- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย มีโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาชนบท ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าวัสดุก่อสร้างอื่นแทนไม้ การกระตุ้นให้ชาวชนบทตื่นตัวต่อโครงการ ค้นพบวัสดุที่มีประโยชน์มาก ได้แก่ ดิน ซีเมนต์ แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการศึกษาค้นคว้า
- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย มีบทบาทตรงอยู่ในขณะนี้ในการพัฒนาชนบทด้านส่งเสริมความรู้ด้านวิชาช่างแก่ชาวบ้าน แนะนำ
- การเคหะแห่งชาติ หน่วยงานที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของประชาชน จัดทำโครงการในรูปแบบต่าง ๆ ที่เน้นการนำเทคนิควิทยาการก่อสร้างที่เหมาะสมมาลงประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน เช่น โครงการหุงสองห้อง กรุงเทพ ฯ ขณะนี้

การสำรวจและศึกษาเบื้องต้นเพื่อประกอบการเสนอโครงการ

ได้เลือกหมู่บ้านที่อยู่ในข่ายดังนี้

๑. เป็นท้องที่ก้นดงมากแต่อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอเมือง เพื่อสะดวกในการหาข้อมูลและทราบความเคลื่อนไหวในการพัฒนาชนบทด้านอื่นอย่างใกล้ชิดกว่าอำเภอไกล ๆ
๒. มีทรัพยากรบางอย่างที่จะพัฒนาได้
๓. มีฐานะยากจน ส่วนใหญ่ไม่มีเงินซื้อวัสดุก่อสร้าง
๔. อยู่ในโครงการหมู่บ้านพัฒนาของรัฐ เนื่องจากมีความพร้อมที่จะพัฒนาต้องอาศัยความร่วมมือ
๕. สามารถเข้าถึงหมู่บ้านได้ ไม่ต้องยากลำบากเกินความจำเป็น

เมื่อทำการสำรวจ พบหมู่บ้านที่ยากจน ก้นดงเป็นจำนวนมาก โดยสรุปหมู่บ้านจะมีลักษณะไม่ค่อยจะแตกต่างกันมากนักถ้าต่างก็ยากจนและอยู่ในแดนก้นดง ที่แตกต่างกันชัดได้แก่ วัสดุท้องถิ่นที่มีลักษณะการนำมาใช้ ปัจจุบันยังไม่พัฒนาจากเดิม หมู่บ้านที่เป็นเขตก้นดงของอำเภอเมืองลำปางพบว่าอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ได้ทำการสำรวจ พบว่าหมู่บ้านที่ยากจนเป็นชาว

เขาเสียเป็นส่วนใหญ่ มีวัฒนธรรมต่างออกไป ได้เลือกศึกษาชาวชนบทไทยแทน

ในที่สุดได้เลือกหมู่บ้านหนึ่ง อยู่ติดเขตชายแดนของจังหวัดลำพูนและ เชียงใหม่ เป็นหมู่บ้านเล็กขนาด ๒๐๐ หลังคาเรือน ได้แก่ หมู่บ้านทุ่งโจ้ จ๊กบัก บ้านต้นฮ่าง ปกครองรวมกันเรียกว่า หมู่บ้านที่ ๓ อยู่ในเขตตำบลบ้านคำ ห่างจากเขตเมืองลำปางประมาณ ๔๐ ก.ม.

วิธีศึกษา

- ศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง สภาพแวดล้อมของชุมชนโดยการออกสำรวจในสถานที่จริงด้วยตนเอง และได้ข้อมูลจากภาคเอกสารของหน่วยงานทั้งรัฐและภาคเอกชนที่เข้าไปมีบทบาททั้งในอดีตและปัจจุบัน ตลอดจนการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานดังกล่าวเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นเท่าที่โอกาสอำนวย
- ศึกษาวัสดุก่อสร้างท้องถิ่น การพัฒนาและการนำมาใช้ เทคโนโลยีที่เหมาะสมด้วยการออกสำรวจ เก็บตัวอย่างวัสดุ การศึกษาจากภาคเอกสาร เช่นงานวิจัย งานพัฒนาโครงการต่าง ๆ ทั้งจากเอกสารและการดูงานจริง
- การออกแบบ โดยนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์
- การประเมินผล โดยเปรียบเทียบกับสภาพปัจจุบันและโครงการอื่น ๆ

รูปแบบของการแสดงผลการศึกษา

ผลของการศึกษา นำเสนอในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

๑. ภาคเอกสาร นำเสนอในรูปแบบของวิทยานิพนธ์โดยรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กระบวนการศึกษา ผลการศึกษาไว้อย่างมีขั้นตอน
๒. การบรรยายสรุป เป็นการเน้นสรุปสาระสำคัญต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลของการศึกษาและประโยชน์ในการนำไปใช้
๓. เสนอตัวอย่างของวัสดุและเทคโนโลยีการก่อสร้างบางชนิดประกอบคำบรรยายสรุป
๔. ฉายเทปโทรทัศน์บันทึกการทดลองและทดสอบวัสดุและเทคโนโลยีบางประการ ได้แก่วัสดุฉาบหรือยาแนวฝาผนังไม้ไผ่สาน พร้อมทั้งกระบวนการต่าง ๆ ที่ออกสำรวจศึกษา เพื่อให้เห็นการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องในกระบวนการ
๕. นำเสนอผลงานในรูปแบบของแผนภูมิ แผนภาพตารางแสดงข้อมูลบางอย่างเช่น ผลลัพธ์การคำนวณค่าวัสดุก่อสร้างด้วย เครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดเล็กภาพตัวอย่างวัสดุ และข้อมูลจากการสำรวจ